

Bilaga 04

1 **Idéprogram för Funktionsrätt Sverige**
2 – förslag till revideringar av Handikappförbundens nuvarande
3 idéprogram
4

5 **Funktionsrätt (kap 1 – ersätter tidigare kapitel 1,3,4)**

6 Alla människor är födda fria och lika i värde och
7 rättigheter.

8 Varje människa har rätt till självbestämmande och full
9 delaktighet i samhällslivets alla delar.

10 För personer med funktionsnedsättning finns i samhället
11 olika hinder som inskränker självbestämmandet och
12 begränsar delaktigheten.

13 Funktionsrätten – rätten att fungera i samhällslivets alla
14 delar på lika villkor – handlar om att alla människor fullt
15 ut ska kunna ta del av sina mänskliga rättigheter.

16 Universell utformning är utgångspunkten för att
17 åstadkomma ett samhälle utan hinder för delaktighet och
18 inkludering. Universell utformning innebär att i både poli-
19 tiska och sociala processer, utgå från att människor är olika
20 och har olika förutsättningar, behov och önskemål. En
21 inkluderande samhällsplanering som utgår från
22 människors olikheter, skapar en långsiktigt hållbar
23 utveckling.

24 Funktionsrättsperspektivet ska därför integreras i alla
25 politik- och samhällsområden och kan inte särbehandlas i
26 särskilda strukturer eller åtgärdas genom särlösningar.

Bilaga 04

27 Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt
28 delaktiga i samhällets alla delar och garanteras ett skydd
29 mot diskriminering på grund av sin funktionsnedsättning i
30 alla sammanhang.

31 Funktionsrätten gäller alla människor med
32 funktionsnedsättning och rymmer flera olika perspektiv. I
33 alla samhällsfrågor ska funktionsrätten tillämpas med
34 beaktande av kön, ålder, etnicitet, religion, könsöver-
35 skridande identitet eller uttryck och sexuell läggning.

36 I en familj där en eller flera personer har en
37 funktionsnedsättning påverkas alla inom familjen, men
38 också andra anhöriga och närstående. Barndomen har ett
39 egenvärde och alla barn har rätt att växa upp i trygghet till
40 fullvärdiga medborgare.

41 Vår vision om ett samhälle för alla definieras i Förenta
42 Nationernas konvention om rättigheter för personer med
43 funktionsnedsättningar.

44 Funktionsrättskonventionen tydliggör hur personer med
45 funktionsnedsättning ska få del av de mänskliga
46 rättigheter som omfattar alla människor.

47

48 **Vi arbetar för:**

49

50 • Att funktionsrätten erkänns som lika självklar rättighet
51 som andra rättigheter som vilar på de mänskliga
52 rättigheterna.

Bilaga 04

- 53 • Att universell utformning etableras som vägledande
54 princip i all samhällsutformning för att uppnå en hållbar
55 utveckling.
- 56 • Att funktionsrätt säkerställs i svensk lag så att
57 funktionsrättskonventionen kan åberopas i domstol.
- 58 • Att svenska staten som konventionsstat, fullt ut lever
59 upp till Funktionsrättskonventionens åtaganden.

60

61

62

63

64

Bilaga 04

65 **Rätten att aktivt delta i beslut**
66 **(kap 2 – ersätter tidigare kapitel 2, 8)**

67 Alla människor har rätt till självbestämmande.

68 Människor har olika funktionsförmågor, fysiskt, psykiskt
69 och intellektuellt. Den som har avgörande nedsättningar av
70 någon funktionsförmåga möter många hinder i vardagen.
71 De flesta människor kommer någon gång under livet att ha
72 en eller flera nedsatta funktioner som blir avgörande för
73 hur man lever. Varierande funktionsförmåga är en naturlig
74 del av livet.

75 De egna erfarenheterna av att leva med en funktions-
76 nedsättning ger unika kunskaper om livet och om
77 samhället, som man inte får på andra sätt. Rätt använda, är
78 dessa kunskaper till stor nytta för andra människor och för
79 samhällets utveckling. Funktionsrättsrörelsen har i alla
80 tider bedrivit ett viktigt demokratiarbete.

81 Människors egna erfarenheter av funktionsnedsättningar
82 ska tas med i politiska beslut som formar vårt samhälle. I
83 Funktionsrättskonventionen artikel 4:3 ges funktionsrätts-
84 organisationerna en särskilt viktig roll att aktivt delta i
85 politiska beslut, eftersom organisationerna representerar
86 många människor och erfarenheter.

87 Det är viktigt med kunskap om funktionsnedsättningar
88 och medvetenhet om funktionshinder inom offentlig
89 förvaltning, inte minst inom rättsväsendet. Detta gäller
90 såväl generell samhällsplanering som verksamheter som

Bilaga 04

91 särskilt riktar sig till människor med funktionsnedsättning.
92 Tjänstemän som fattar beslut som berör enskilda
93 människor, ska i sin yrkesutbildning och genom
94 återkommande fortbildning, få kunskaper om
95 funktionsnedsättningar.

96 De samhällsinstitutioner som påverkar våra gemensamma
97 värderingar har ett särskilt ansvar att också sprida kunskap
98 om funktionshinder och att spegla livsvillkoren för
99 personer med funktionsnedsättning. Förskola, skola och
100 andra verksamheter för barn, massmedia,
101 utbildningsväsendet och folkbildningen har viktiga
102 normbildande roller.

103 Politiska beslut ska baseras på kunskap. Forskningen har
104 en nyckelroll för att utveckla ny kunskap. Statistiskt
105 säkerställda grunddata, som är deltagarbaserade samt ett
106 aktivt deltagande från funktionsrättsrörelsen är viktiga
107 förutsättningar för goda forskningsresultat.

108 Kunskapen och medvetenheten hos personer med
109 funktionsnedsättningar om sina rättigheter är central i
110 Funktionsrättskonventionen.

111 De människor som berörs av konventionen är
112 rättighetsbärare. Den svenska staten som förbundit sig till
113 konventionen är skyldighetsbärare. Den enskilde ska
114 garanteras kunskap om sina rättigheter och ska också ha
115 verktyg och rättskapacitet att kunna hävda sina rättigheter.

Bilaga 04

116

117 **Vi arbetar för:**

118

119 • Att beslutsfattande organ på nationell, regional och lokal
120 nivå aktivt involverar funktionsrättsrörelsen i alla
121 beslutsprocesser som berör personer med
122 funktionsnedsättning.

123 • Att utbildning om funktionshinder blir obligatorisk inom
124 utbildningar för yrken inom offentlig förvaltning och att
125 adekvat fortbildning säkerställs.

126 • Att forskning som rör funktionshinder säkerställs med
127 kvalitativa grunddata, är deltagarbaserad samt ett aktivt
128 deltagande från funktionsrättsrörelsen.

129 • Att staten säkerställer kunskapen och medvetenheten
130 hos personer med funktionsnedsättning om sina
131 rättigheter, liksom den enskildes rättskapacitet att hävda
132 dessa.

133

Bilaga 04

- 134 **Rätten till jämlik hälsa**
135 **(kap 3 – ersätter tidigare kapitel 7)**
- 136 **Alla människor har rätt att uppnå bästa möjliga hälsa.**
- 137 **Den rättigheten innebär att på lika villkor få tillgång till**
138 **bästa möjliga sjukvård och hälsofrämjande insatser. Alla**
139 **har rätt till en fungerande hälso- och sjukvård utifrån**
140 **sina individuella behov.**
- 141 **Människor som lever med funktionsnedsättningar,**
142 **oavsett om de är orsakade av kronisk sjukdom eller har**
143 **andra orsaker, ska inte behöva drabbas av onödig ohälsa.**
144 **Många hälsorisker kan förebyggas.**
- 145 Vi slår vakt om riksdagens prioriteringsbeslut som
146 gällande för alla prioriteringar som görs, både i planering
147 och övergripande beslut som i den löpande verksamheten.
148 Den som har störst behov ska prioriteras först. Vården ska
149 erbjudas jämlikt över landet och mellan olika grupper.
150 Människovärdesprincipen som slås fast som överordnad
151 princip i riksdagens prioriteringsbeslut måste värnas!
- 152 Tillgången till kvalitativ sjukvård, behandling, läkemedel,
153 rehabilitering, habilitering, hjälpmedel med mera, ska
154 säkerställas till alla människor efter behov. Det är
155 avgörande att personer som har funktionsnedsättningar får
156 adekvat habilitering/rehabilitering för att uppnå så god
157 förmåga som möjligt samt får kontinuerligt stöd för att
158 bibehålla den genom hela livet. Många människor lever
159 med flera kroniska sjukdomar och därför är det viktigt att

Bilaga 04

160 vården har ett helhetsperspektiv. Samhällets samlade
161 hälsofrämjande arbete behöver förstärkas, både mellan
162 olika insatser inom hälso- och sjukvården och i det
163 förebyggande folkhälsoarbetet.

164 Vård och behandling som är patientcentrerad och som
165 också ger den enskilde utrymme och stöd till egenvård
166 samt att själv vara aktivt delaktig, uppvisar bättre resultat.
167 Den enskildes rättighet till inflytande och delaktighet,
168 såsom den uttrycks i bland annat Patientlagen, ska
169 förstärkas.

170 Till skillnad från många andra medborgare som bara
171 sporadiskt kommer i kontakt med sjukvården, är det bland
172 våra förbunds medlemmar ofta ett livslångt återkommande
173 inslag i vardagslivet. Våra förbund är därför bärare av en
174 ovärderlig kompetens som baseras på de enskilda
175 medlemmarnas erfarenheter.

176 Hälso- och sjukvården ska utformas utifrån medborgarnas
177 behov, inte utifrån andra intressen. Patientperspektivet ska
178 ha en stark ställning i utformningen av hälso- och
179 sjukvården. Patientrörelsen ska därför ha en självklar plats
180 i utformningen av hälso- och sjukvården.

181 Vi värnar starkt den generella välfärden och en gemensamt
182 finansierad hälso- och sjukvård. Privat finansierad
183 sjukvård genom t.ex. privata försäkringar eller
184 avtalsförsäkringar, kan utgöra ett komplement till den

Bilaga 04

185 gemensamt finansierade vården, men får inte ersätta den
186 eftersom sådana lösningar inte omfattar alla.

187 **Vi arbetar för:**

188

189 • Att människovärdesprincipen som slås fast som
190 överordnad princip i riksdagens prioriteringsbeslut värnas.
191 Den som har störst behov ska prioriteras.

192 • Att hälsorisker för människor med funktionsnedsättning,
193 som kan förebyggas, elimineras.

194 • Att den enskildes rättighet till inflytande och delaktighet
195 i sin egen vård och behandling, ska förstärkas.

196 • Funktionsrätt Sverige ska ha en självklar plats i
197 utformningen av hälso- och sjukvården.

198

Bilaga 04

199 **Rätten till försörjning**
200 **(kap 4 - ersätter tidigare kapitel 6)**

201 Alla människor har rätt till arbete och att vara bidragande
202 till samhället utifrån sin egen arbetsförmåga. Alla
203 människor har också rätt till en försörjning, oavsett
204 arbetsförmåga.

205 Utan en grundläggande försörjning för att klara
206 uppehållet, är alla andra möjligheter till utveckling starkt
207 begränsade. Ett välfärdssamhälle lämnar därför ingen
208 människa utan försörjning.

209 Människor har en stark vilja att vara bidragande till
210 samhällets utveckling och har också en arbetsförmåga som
211 går att ta tillvara om förutsättningarna är de rätta. De
212 samhällsekonomiska vinsterna av att alla ges möjlighet att
213 arbeta utifrån sin förmåga, är stora.

214 Arbetsmarknadspolitiken ska utformas så att allas
215 arbetsförmåga tas tillvara och därmed bli bättre på att
216 hushålla med arbetskraften.

217 Det förutsätter insatser för att stärka den enskilde där varje
218 människas egna drivkrafter och förmågor tas tillvara. Det
219 förutsätter också att stärka arbetslivets förmåga att
220 tillvarata alla människors resurser.

221 Alla människor som av egen kraft saknar förmågan att
222 arbeta ska garanteras en god levnadsstandard, men också
223 en meningsfull sysselsättning. Ingen människa ska lämnas

Bilaga 04

224 utanför samhällsgemenskapen. Varje människa är en
225 resurs.

226 En väl fungerande socialförsäkring skapar möjligheter att
227 jobba även för den som är sjuk, utan att försörjningen
228 hotas. Den som inte kan arbeta ska tryggas en livslång god
229 försörjning utan att riskera fattigdom.

230 Alla barn har rätt till utbildning. Elever med
231 funktionsnedsättning ska garanteras det stöd och den
232 anpassning de behöver för att uppnå sin fulla potential. All
233 utbildning ska erbjudas på lika villkor genom att
234 undervisningen anpassas och att lämpligt stöd ges utifrån
235 den studerandes individuella behov.

236

237 **Vi arbetar för:**

238

239 • Att skola och utbildning utformas så att alla ges
240 möjlighet att nå sin fulla potential.

241 • Att arbetsmarknadspolitiken utformas så att allas
242 arbetsförmåga tas tillvara. Det förutsätter både insatser för
243 att stärka den enskilde och för att stärka arbetslivets
244 förmåga att tillvarata alla människors resurser.

245 • Att den som på grund av funktionsnedsättning inte kan
246 arbeta garanteras en god försörjning och en meningsfull
247 sysselsättning.

248 • Att socialförsäkringen utformas så att den garanterar god
249 försörjning